

Paluu politiikkaan

Yhteiskunta ei muodostu yksilöistä.

Polarisaation syitä ja syyllisiä

Julkaistu **11.2.2021**

Ruudussani on viime aikoina keskusteltu paljon poliittisesta polarisaatiosta, siis kahtiajaosta. Kokoan tähän keskustelujen antia, polarisaation syitä ja syyllisiä. Pyydän anteeksi, että joittenkin ajatusten esittäjien nimet eivät tule mainituksi. Vain ajatus ratkaisee. Minulla on taipumusta yrittää tiivistää asiat kolmeen asiaan, nyt joudun nostamaan esiin viisi ajatusta.

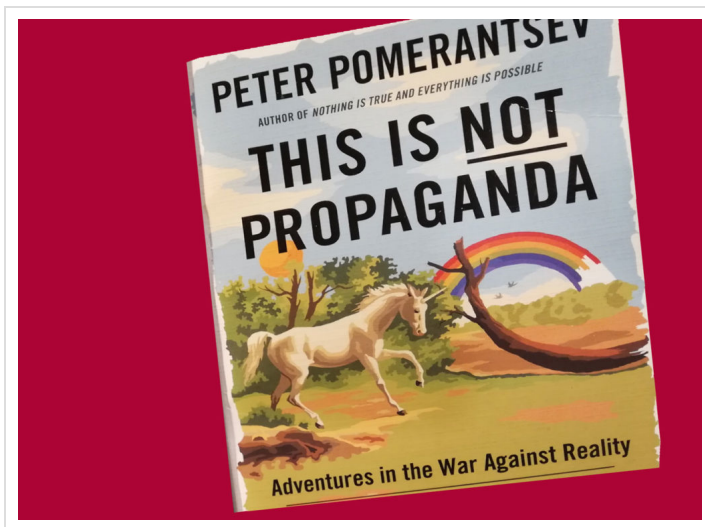
Suomalaisten historiapäivien sessio informaatiovaikuttamisesta (mainiot päivät ja mainio keskustelu, mukana mm. Saara Jantunen, Katri Pynnöniemi, Jarno Limnéll). Keskustelussa pohdittiin sitä, kuinka "valtiolliset toimijat" ovat läsnä naapureittensa informaatiovirroissa, hehkuttaen siellä tyytymättömyyttä aiheuttavia asioita. Silloin kun se tapahtuu avoimesti, se ei ole iso ongelma, mutta jos se on piiloutunutta, se on ongelma. Suuret valtiot pystyvät tekemään tätä suuresti, vihamieliset tahot tekevät sitä vihamielisesti. Toisaalta USA:n kongressitalon mellakka osoitti, että aina ei tarvita ulkoista vihollista, sisäinenkin riittää.

Helsingin yliopiston tiedekulmassa keskusteltiin radikalisoitumisesta, tunteiden ilmaisusta ja vuoropuhelun (dialogin) tarpeesta. Ehkä osuvampi suomennos dialogille olisikin vuorokuuntelu, koska usein vääryyden kokemukseen johtaa se, että ei tule kuulluksi. Vaikka hallinto, järjestöt ja kehittämisprojektit ovat täynnä osallistamispuhetta, niin silti kokemukseksi jää, että "meidän yli jyrättiin ja ratkaisu tehtiin meitä kuulematta." Keskustelussa todettiin aivan oikein, että polarisaation ja ääriyhmiä päivittely ei saa johtaa siihen, että vääryyksien kokemuksen ilmaiseminen kielletään. Vääryyden kokemus synnyttää tunteita, myös myötätuntoa ja myös syyllisyyttä.

Tuntemusten esittämiseen sopii mainiosti some ja internetti. Siellä lyhytpinnainen viestintä ei tunne rajojen tai tapojen pidäkkeitä. Lukuisat ryhmät kannustavat jäseniään ja toisia ryhmiä kommenttien ja tykkäämisten ketjuihin. Samalla digitaalisten alustojen ansaintalogiikka tuottaa miljoonia niitä omistaville yrityksille. Siinä lasketaan vain klikkauksien määriä, ei laatua ja sosiaalisia seurauksia. Tällöin toisistaan eivät erotu iloa ja hymyjä tuottavat vauvakuvat ja kissavideot vihaa lietsovista ja syyllisiä ärhäkästi osoittelevista huudoista.

Somekohusta tulee somekohu vasta sitten, kun se nostetaan iltalehden lööppeihin. Näin totesi Katja Valaskivi Sanoma Säätiön järjestämässä salaliittoteorioita koskevassa keskustelussa. Klikkauksista ja mainostuloista kilpaileva perinteinen lehdistö osallistuu huomiotalouteen ja nostaa esiin somekuplia ja moninkertaistaa niiden saaman huomion. Tämän seulan läpi ei pääse iloisella yhteisöllisyydellä ja maltillisilla kutsuilla toimintaan.

Neljäs ajatus tulee poikkeuksellisesti kirjasta. Tosin Peter Pomerantsevin kirja ”This is Not Propaganda” käsittelee myös nettiä, nimittäin verkossa käytyä todellisuuden vastaista sodankäyntiä. Yhdessä kohdassa kirjaa hän kuvaa, miten yksilö sovitautuu kahtiajakautuneeseen maailmankuvaan: Valitaan yksi itseä koskettava asia – uskonto, maahanmuutto, talousperiaate – ja suurennetaan sitä niin paljon, että siitä tulee itselle ainoa tärkeä asia, tunnusmerkki. Tätä voi vauhdittaa samanhenkinen esikuva tai muutama kaveri. Kun asiasta on tullut tunnusmerkki, se ei ole enää keskustelun tai väittelyn aihe, vaan rajalinja, jonka sisäpuolella jokainen on koskematon ja ulkopuolella ovat salaliitot. Uskonnoissa näin syntyy lahkoja, identiteettejä, joka esiintyvät ideologiana.



Viides ajatus, joka on pakko ottaa mukaan, koskee kohuista ja vääryyksistä syntyneiden identiteettien liittämistä, mobilisoimista politiikkaan. Populismien tutkijat toteavat, että kansanliike tarvitsee vastustajan nimeämisen lisäksi myös johtotähden, jonka taakse voidaan liittää monenlaista vääryyden vastustamista. Vastustajaksi sopii hyvin eliitti ylipäänsä, koska neidän asioista päättävät. Liikkeen oma johtosymbolin taas pitää olla niin ontto, että sen piiriin voi syleillä kaikenlaista vastarintaa, vastustettiin sitten veroja, ulkomaalaisia, asiantuntijoita tai poliisia. Salaliittoja koskevassa keskustelussa Niko Pyrhönen totesi, että populistit laittaa vesimyllynsä kansalaisyhteiskunnan pieniin virtauksiin ja saa sieltä virtaa.

Onko tästä tehtävissä joku johtopäätös? On selvää, että vääryyden kokemukset aiheuttavat tunteita, jotka yhdistävät ihmisiä. Näitä, samoin kuin itse vääryyksien syytäkään, ei voida taikoa pois puhumalla positiivisesti tai kannustamalla omien asenteiden tarkistamiseen. Ne pitää nostaa esiin ja liittää toimintaan, jossa vääryyden syyt tunnustetaan ja niihin yritetään vaikuttaa, oikeasti, esimerkiksi paikallisesti. Ilman yhteistä toimintaa, tai ainakin sen yrittämistä, vääryydet jatkuvat. Toimintaan tarvitaan niin tietoa, tunnetta, kuin ajattelua ja organisoitumista.

(Mitenköhän tuon saisi tiivistettyä kolmeen?)

Kategoria(t): **politiikka**. Avainsanat(t): **eriarvoisuus, polarisaatio**. Kirjoittaja: **Jukka Oksa**.

Lisää **kestolinkki** [<https://paluupolitiikkaan.fi/?p=141>] kirjanmerkkeihisi.